

І.О. ЦИМБАЛЮК, О.В. СТАЩУК

ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОУЗГОДЖЕНОСТІ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто особливості проведення реформи децентралізації в Україні, а також пов'язані із нею проблеми фінансового забезпечення для виконання органами місцевого самоврядування покладених на них повноважень. Особлива увага присвячена податковій децентралізації як одного із найбільш важливих джерел формування фінансових ресурсів територіальних бюджетів. Отже, встановлено взаємозв'язок між податковими реформами 2015–2016 років та реформою децентралізації в Україні, що дозволило виокремити основні проблеми у цій сфері, а саме: укрупнення податків, зростання рівня фіскального навантаження, зміни у пропорціях розподілу податку на доходи фізичних осіб тощо. Виходячи з цих посилок постає потреба у дослідженні теоретичного підґрунтя проведення податкової реформи та реформи децентралізації, встановлення рівня їх взаємоузгодженості, а також виявлення основних проблем у особливостях формування дохідної частини місцевого та державного бюджетів.

Водночас, у статті запропоновано основні передумови реалізації ефективної моделі децентралізації в Україні. Авторами проаналізовано структуру розподілу податкових надходжень між державним і місцевими бюджетами, що дозволило оцінити ефективність процесу децентралізації в Україні. Доведено, що існуючий рівень надходжень до місцевих бюджетів, а також зміна частки власних доходів у їх структурі не сприяють зміцненню фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування та не відповідають проголошеному напрямку реформ у контексті децентралізації.

З метою підвищення успішності реформи децентралізації в Україні запропоновано наділити місцеві органи влади такими повноваженнями, що дадуть їм змогу реагувати на зміни попиту населення на місцеві суспільні блага та послуги. Разом з тим, фінансове забезпечення місцевих органів влади має здійснюватися шляхом перерозподілу податкових надходжень з метою зниження частки доходів державного бюджету у структурі зведеного бюджету.

Ключові слова: реформа децентралізації, податкові надходження, податки та збори, фінансова децентралізація, податок на доходи фізичних осіб, місцеві бюджети.

І. А. ЦИМБАЛЮК, Е. В. СТАЩУК

ПРОБЛЕМЫ СОГЛАСОВАННОСТИ НАЛОГОВОЙ ПОЛИТИКИ И РЕФОРМЫ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ В УКРАИНЕ

В статье рассмотрены особенности проведения реформы децентрализации в Украине, а также связанные с ними проблемы финансового обеспечения для выполнения органами местного самоуправления возложенных на них полномочий. Особое внимание уделено налоговой децентрализации как одного из наиболее важных источников формирования финансовых ресурсов территориальных бюджетов. Итак, установлена взаимосвязь между налоговыми реформами 2015-2016 годов и реформой децентрализации в Украине, что позволило выделить основные проблемы в этой сфере, а именно: укрупнение налогов, рост уровня фискальной нагрузки, изменения в пропорциях распределения налога на доходы физических лиц и т. Исходя из этих ссылок возникает необходимость в исследовании теоретической основы проведения налоговой реформы и реформы децентрализации, установления уровня их согласованности, а также выявление основных проблем в особенностях формирования доходной части местного и государственного бюджетов.

В то же время, в статье предложены основные предпосылки реализации эффективной модели децентрализации в Украине. Авторами проанализирована структура распределения налоговых поступлений между государственным и местными бюджетами, что позволило оценить эффективность процесса децентрализации в Украине. Доказано, что существующий уровень поступлений в местные бюджеты, а также изменение доли собственных доходов в их структуре не способствуют укреплению финансового обеспечения органов местного самоуправления и не соответствуют провозглашенному направлению реформ в контексте децентрализации.

С целью повышения успешности реформы децентрализации в Украине предложено наделить местные органы власти такими полномочиями, которые дадут им возможность реагировать на изменения спроса населения на местные общественные блага и услуги. Вместе с тем, финансовое обеспечение местных органов власти должно осуществляться путем перераспределения налоговых поступлений с целью снижения доли доходов государственного бюджета в структуре сводного бюджета.

Ключевые слова: реформа децентрализации, налоговые поступления, налоги и сборы, финансовая децентрализация, подоходный налог, местные бюджеты.

I. O. TSYMBALIUK, O. V. STASHCHUK

PROBLEMS OF MUTUAL ADMINISTRATION OF TAX POLICY AND REFORMS DECENTRALIZATION IN UKRAINE

The article deals with the peculiarities of the decentralization reform in Ukraine, as well as the related problems of financial support for the implementation of the powers entrusted to them by local self-government bodies. Particular attention is devoted to tax decentralization as one of the most important sources of the formation of financial resources of territorial budgets. Thus, the relationship between the tax reforms of 2015-2016 and the decentralization reform in Ukraine has been established, which has allowed to distinguish the main problems in this area, namely: consolidation of taxes, increase of the fiscal load, changes in the proportions of the distribution of income tax of individuals, etc. Based on these references, there is a need to study the theoretical basis for tax reform and decentralization reform, to establish the level of their coherence, as well as to identify the main problems in the features of the formation of the revenue part of the local and state budgets.

At the same time, the article proposes the main prerequisites for the implementation of an effective decentralization model in Ukraine. The authors analyze the structure of distribution of tax revenues between the state and local budgets, which made it possible to assess the efficiency of the decentralization process in Ukraine. It is proved that the current level of revenues to local budgets and the change in the share of own revenues in their structure do not contribute to strengthening the financial security of local governments and do not correspond to the proclaimed trend of reforms in the context of decentralization.

In order to increase the success of the decentralization reform in Ukraine, it is proposed to give local authorities with such powers that they will be able to respond to changes in the demand of the population for local public goods and services. At the same time, financial support of local authorities should be carried out by redistributing tax revenues in order to reduce the share of state budget revenues in the structure of the consolidated budget.

Key words: decentralization reform, tax revenues, taxes and fees, financial decentralization, personal income tax, local budgets.

Вступ. Визначений Україною курс на європейську інтеграцію зумовлює потребу в удосконаленні управління процесами розвитку як на регіональному так і на місцевому рівнях, невід'ємною складовою чого є підвищення ефективності діяльності державних та місцевих органів влади, об'єднань територіальних органів, які вирішують проблеми на визначених рівнях.

Серед країн колишнього Радянського союзу Україна однією з перших визначила реформу децентралізації як пріоритетний напрям подальшого регіонального розвитку, змінюючи акценти на посилення місцевого самоврядування. Перші основи реорганізації місцевого самоврядування були закладені ще у 2005 році, коли був розроблений законопроект про нову адміністративну і територіальну систему України. В подальшому у 2009 році українська влада затвердила Концепцію реформування місцевого самоврядування, вже наступного року реалізація цього проекту призупинилася.

Базовим документом, із прийняттям якого розпочався новий виток реформи є Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, яку було схвалено Кабінетом Міністрів України 1 квітня 2014 року. Серед основних причин, що зумовили необхідність початку реформи був високий рівень централізації економіки відповідно до чого більшість ресурсів країни та повноваження щодо їх розподілу знаходились в межах компетенції центральних органів державної влади.

У Концепції зазначено, що система місцевого самоврядування більшості територіальних громад не забезпечувала створення та підтримку сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, її самореалізації, захисту її прав, надання населенню органами місцевого самоврядування, утвореними ними установами та організаціями високоякісних і доступних адміністративних, соціальних та інших послуг на відповідних територіях [1]. За таких умов подальший розвиток країни та її регіонів не можливий без кардинальних змін концепції управління та здійснення реформи децентралізації.

Аналіз стану питання. Розпочата реформа передбачала розширення прав та повноважень місцевого й регіонального самоврядування щодо незалежного прийняття рішень та виконання делегованих державною владою функцій, необхідних для вирішення питань розвитку відповідних територій. У загальному децентралізацію трактують як передачу центральної влади до місцевих органів самоуправління та пов'язують її із розширенням прав низових органів управління [2, с. 60]. Водночас, ефективність проведення проголошеної реформи прямо залежить від узгодженості дій уряду у сфері оподаткування та відповідності змін податкової системи завданням децентралізації. Таким чином, постає питання щодо формування ефективної моделі децентралізації в Україні, яка би дозволила

максимально збалансувати податкову політику держави у контексті реформи децентралізації.

Аналіз основних досягнень і літератури. Проблематика формування, розвитку та реформування системи місцевого самоврядування як в Україні, так і за кордоном, є надзвичайно актуальною. Її дослідженню у різні часи розвитку суспільства та держави присвячено велика кількість наукових праць, серед яких особливо необхідно відзначити роботи таких науковців, як: І. Балабанова [2], Білодіда [3], І. Вахович [4], О. Кириленко [5], І. Луніної [6], М. Пухтинського [7], І. Сторонянської [8] та інших. Проте, існує подальша потреба у вдосконаленні механізмів бюджетної децентралізації в Україні з метою адаптації їх до динамічних умов ринкового та політичного середовища. Водночас, недостатньо дослідженими лишаються такі важливі аспекти фінансового забезпечення та достатності фінансових ресурсів для виконання органами місцевого самоврядування покладених на них повноважень.

Мета роботи. З огляду на вище зазначене, метою нашої роботи є: 1) визначити особливості фінансової децентралізації в Україні; 2) встановити рівень достатності фінансових ресурсів місцевих бюджетів для виконання усіх покладених на місцеві органи самоврядування функцій; 3) проаналізувати стан та динаміку податкових надходжень, а також виявити їх взаємозв'язок із реформою децентралізації в Україні; 4) запропонувати шляхи підвищення ефективності реформи децентралізації.

Результати дослідження. Відповідно до Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні завдання реформування місцевого самоврядування та територіальної організації полягає у: 1) забезпеченні доступності та якості публічних послуг; 2) досягненні оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади; 3) визначенні обґрунтованої територіальної основи для діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади з метою забезпечення доступності та належної якості публічних послуг, що надаються такими органами; 4) створенні належних матеріальних, фінансових та організаційних умов для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування власних і делегованих повноважень [1].

З метою реалізації ефективної моделі децентралізації, необхідно забезпечити місцевий рівень:

– достатніми обсягами фінансування, в межах якого буде здійснюватися використання інструментів державного регулювання соціально-економічного розвитку. Зауважимо, що всі податки без винятку накопичуються на місцях, тому фінансове забезпечення місцевих органів влади має здійснюватися не шляхом фінансування з державного бюджету, а шляхом перерозподілу податкових надходжень з метою зниження частки доходів державного бюджету у структурі зведеного бюджету.

- достатніми повноваженнями, необхідними для впровадження цієї політики;

– адекватним рівнем контролю, налагодженого з метою уникнення системного зловживання владою посадових осіб на найбільш відповідальних посадах.

Відтак невід’ємною складовою реформи постає здійснення фінансової децентралізації, яка полягає в передачі фінансових ресурсів та відповідальності за здійснення видаткових повноважень від центральних органів влади на місцевий рівень. Ці зміни покликані забезпечити достатність фінансових ресурсів для виконання органами місцевого самоврядування покладених на них повноважень. В межах фінансової децентралізації виділяють також податкову децентралізацію, що передбачає розширення і зміцнення прав та повноважень місцевого та регіонального самоврядування саме стосовно незалежного прийняття рішень щодо формування територіальних бюджетів за рахунок надходжень податків, зборів та інших обов’язкових платежів.

У 2015-2016 рр. паралельно реформі децентралізації влади, що набувала все більших обертів, було розроблено та реалізовано ряд податкових реформ. Відповідно до заяв тогочасного уряду, вони були зорієнтовані на зменшення кількості податків та зборів, скорочення часу на їх адміністрування, оптимізацію податкового навантаження з одночасним посилення податкового забезпечення місцевих бюджетів.

З 01.01.2015 р. в Україні зменшено кількість податків та зборів з 22 до 11. Однак, насправді зменшення їх кількості було здійснено в основному за рахунок об’єднання податкових платежів під спільною назвою уже існуючих податків, тобто фактично відбулось їх об’єднання. Змінами у контексті децентралізації були: перенесення плати за землю та фіксованого сільськогосподарського податку до місцевих. А також введення нових податків – транспортного у складі податку на майно та акцизного пакту на роздрібний продаж – 5% надходження від яких спрямовувались до місцевих бюджетів.

Таким чином, з одного боку кількість податків ніби зменшилась, а з іншого – сплачувати податків почали більше. Не зважаючи на кризу в країні, за якої уряд повинен був підтримувати економіку послаблення податкового тиску, однак фіскальне навантаження в результаті податкових реформ суттєво не змінилось. З проведених розрахунків видно, що протягом досліджуваного періоду 2010-2015 років рівень фіскального навантаження в країні коливався в межах 32,8-38,7% сягнувши свого максимального значення у 2015 році.

Ще одні зміни стосувались міжбюджетного розподілу ПДФО, який завжди мав суттєве фіскальне значення і до 2015 року в повному розмірі надходив до місцевих бюджетів.

Після проведених реформ, механізм його розподілу дещо змінився (рис.1)

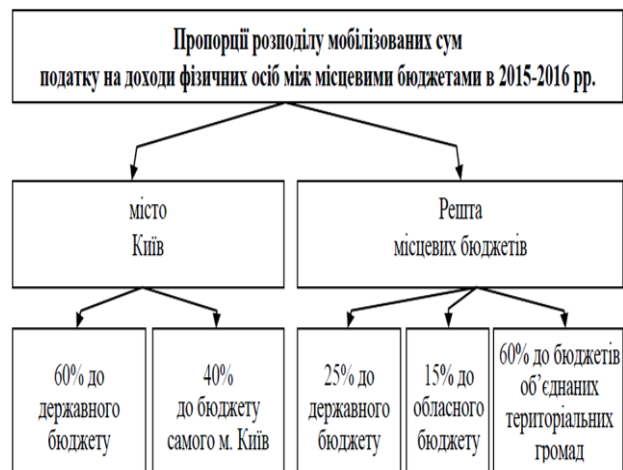

Рис. 1. Пропорції розподілу мобілізованих сум ПДФО між місцевими бюджетами в 2015-2016 рр.

У 2015 р. пропорції розподілу між бюджетами сплачених сум податку на доходи громадян було дещо змінено, в результаті чого в казні м. Київ залишилось 40% а в інших бюджетах місцевого рівня (міст обласного значення, районів, областей та об’єднаних територіальних громад) 60% мобілізованої суми ПДФО. Відтак запроваджені зміни йшли всупереч проголошеним завданням реформи децентралізації.

Світова практика свідчить про нерозривний зв’язок між ефективним функціонуванням місцевого самоврядування та наявністю і можливістю розпоряджатися належними фінансовими ресурсами.

Фінансова децентралізація охоплює сукупність відносин щодо передачі фінансових ресурсів від центральних органів влади до органів місцевого самоврядування. Вона надає можливість акумулювати у місцевих бюджетах такий обсяг фінансових ресурсів, який забезпечує самостійність органів місцевого самоврядування у вирішенні проблем розвитку території.

Головним джерелом доходів місцевих бюджетів багатьох зарубіжних країн є місцеві податки, збори і платежі, загальна кількість яких в окремих випадках є досить значною.

У середньому по унітарних країнах Європейського союзу (без постсоціалістичних) місцеві податки і збори забезпечують 42 % загальних доходів місцевих бюджетів та 77 % податкових надходжень. У цілому по країнах ОЕСР першу позицію у структурі податкових доходів місцевих бюджетів посідають податки з доходів фізичних осіб – 33,5%, другу – податки на нерухомість (28,6%).

При використанні загальнодержавних податків як джерела доходів місцевих бюджетів органи місцевого самоврядування не мають права змінювати податкові ставки або корегувати базу оподаткування (за рахунок надання податкових пільг), але можуть ініціювати внесення змін до умов міжбюджетного розподілу податків. Досить часто коригування такого розподілу спрямоване на розв’язання завдань горизонтального фінансового вирівнювання.

До систем міжбюджетного розподілу податків

найчастіше включаються податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток підприємств і ПДВ. Ці податки відрізняються високою дохідністю, а тому є привабливими для місцевих бюджетів. Разом з тим, досить часто відбувається зарахування частини надходжень від вказаних податків не лише до місцевого, але й центрального бюджету тієї чи іншої країни (табл. 1). Порядок внесення змін до умов міжбюджетного розподілу податків визначається у відповідних законах, зміни до яких вносяться рідко [5; 6].

Таблиця 1 – Основні елементи міжбюджетного розподілу податків у деяких унітарних країнах Європи

Країна	Загальнодержавні податки, що надходять до місцевих бюджетів	Порядок внесення змін до формули розподілу	Частота внесення змін до формули розподілу	Наявність елементів горизонтального вирівнювання
Греція	Податок на трансакції та податок на специфічні послуги	Урядом	Рідко	Ні
Данія	Податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток	Урядом через закон про розподіл податків	-	Ні
Італія	Податок на доходи фізичних осіб, ПДВ, акцизи	Законом про фінанси	-	Ні
Іспанія	ПДВ, акцизи	Парламентом	Рідко	Ні
Угорщина	Податки на нерухомість	Законом про місцеві податки	Рідко	Так
Фінляндія	Податок на прибуток	Урядом через закон про розподіл податків	-	Ні
Чеська республіка	Податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток, ПДВ	Урядом через закон про розподіл податків	Нерегулярно	Так

Примітка: систематизовано авторами

Проведення бюджетної децентралізації в Україні у формі збільшення повноважень місцевих органів влади на ресурсів місцевих бюджетів триває вже кілька років і кожний раз декларується в Основних напрямках бюджетної політики. На практиці процес децентралізації зумовлює особливості формування дохідної частини місцевих і державного бюджетів. Аналізуючи структуру розподілу податкових надходжень між державним і місцевими бюджетами можна оцінити ефективність процесу децентралізації, що відбувається в Україні [9, с. 117–118].

Так, за показниками розподілу податкових надходжень між бюджетами найбільший рівень децентралізації становив на початку досліджуваного періоду у 2010 році, саме тоді у місцевих бюджетах концентрувалось 28,8% акумульованих у зведеному бюджеті податків та зборів. В усі подальші роки, незважаючи на проголошений урядом курс на децентралізацію, реальними фінансовими ресурсами він так і не був підкріплений. У 2015-2017 рр. надходження від місцевих податків і зборів займали друге місце у структурі доходів місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) після ПДФО (рис. 2).

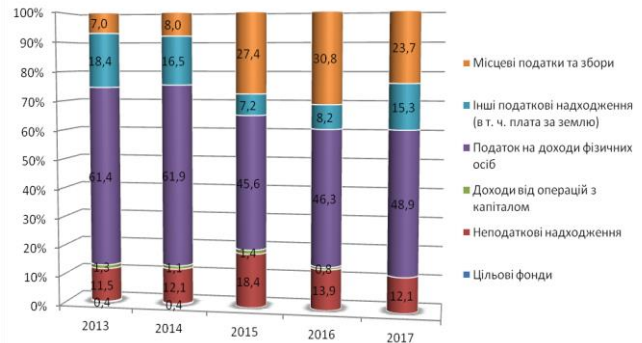

Рис. 2. Структура доходів місцевих бюджетів України у 2013-2017 роках без урахування міжбюджетних трансфертів*
* Складено автором на основі [10].

Як помітно із рисунку, у 2015-2017 роках порівняно з 2013-2014 роками відбулося зниження частки ПДФО у доходах місцевих бюджетів приблизно на 15%. Це пояснюється тим, що у 2015 р. були введені в дію нові пропорції зарахування надходжень від ПДФО до місцевих бюджетів: 15% замість 25% до обласних бюджетів, 60% замість 75% до бюджетів міст обласного значення, 40% замість 50% до бюджету міста Києва. Аналіз надходжень до місцевих бюджетів, а також зміни частки власних доходів у їх структурі свідчить проте, що проведені в межах реформи зміни, а саме передача на місцевий рівень 10% надходжень від податку на прибуток підприємств (крім податку на прибуток, які сплачують підприємства, що перебувають у державній власності), акцизного податку з роздрібного продажу підакцизних товарів, 100% плати за надання адміністративних послуг та державного мита не дозволили повною мірою компенсувати вилучення ПДФО, а тому не сприяють зміцненню фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування та не відповідають проголошеному напрямку реформ в контексті розпочатої децентралізації.

На практиці процес децентралізації зумовлює особливості формування дохідної частини місцевих і державного бюджетів. Аналізуючи структуру розподілу податкових надходжень між державним і місцевими бюджетами можна оцінити ефективність процесу децентралізації, що відбувається в Україні.

Проголошений курс на децентралізацію насправді, як свідчать дані та розраховані на їх основі

показники, навпаки поглибив процес централізації і зменшив відносні податкові надходження до місцевих бюджетів.

Про неефективність податкових реформ в контексті бюджетної децентралізації можна зробити висновок і на основі аналізу динаміки зміни часток місцевих і державного бюджетів. У 2015 році відбулось значне скорочення частки місцевих бюджетів, сягнувши найменшого значення (19,3%) за весь період реформ системи місцевого оподаткування, починаючи з 2010-го року.

У 2015 році надходження до місцевих бюджетів зросли, однак темпи їх росту були в рази менші ніж до державного бюджету. Тоді як до місцевої бюджету отримали надходжень на 12,5 % більше ніж в попередньому 2014 році, приріст податкових надходжень до державного бюджету становив 46,1%.

Така тенденція продовжилась і у 2015 році (табл.2).

Таблиця 2 – Динаміка податкових надходжень до бюджетів різних рівнів в Україні, млрд. грн. *

Показники	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Темп приросту, у % до попереднього року			
						2015 до 2014	2016 до 2015	2017 до 2016	2018 до 2017
Зведений бюджет	367,5	507,6	650,8	828,2	986,4	38,1	28,2	27,3	19,1
Державний бюджет	280,2	409,4	503,9	627,2	753,8	46,1	23,1	24,5	20,2
Місцеві бюджети	87,3	98,2	146,9	201	232,5	12,5	49,6	36,8	15,7

*Розраховано автором за даними [11].

Аналізуючи абсолютні показники динаміки варто зауважити, що у 2014 році обсяг надходжень до місцевих бюджетів зменшився на 3,9 млрд. грн, в той час як надходження до державного і зведеного бюджету зросли на 6,6% та 3,8% відповідно. На протигагу цьому у 2016 р. доходи місцевих бюджетів зросли майже на 50%, а державного бюджету – лише на 23,1%. Такий перерозподіл змістив акценти в сторону місцевих бюджетів, забезпечуючи реальність процесів фінансової децентралізації в країні.

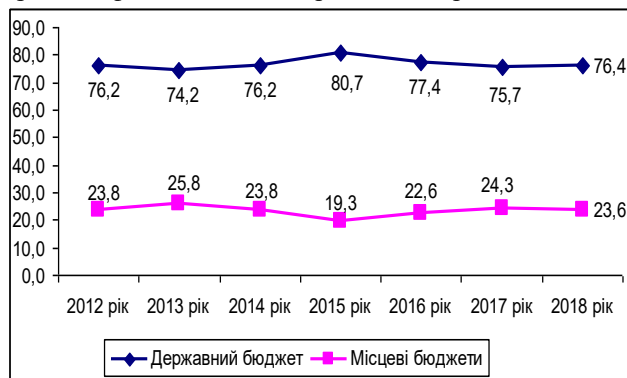

Рис. 2. Розподіл податкових надходжень між бюджетами різних рівнів в контексті проведення фінансової децентралізації в Україні*

*Побудовано авторами на основі [11]

Однак надалі, у 2017 році таких високих темпів доходності місцевих бюджетів втримати не вдалось. Виявлені коливання показників децентралізації доходів свідчать про відсутність планомірного та дієвого процесу передачі фінансових повноважень на місця та дозволяють зробити висновок, що органи місцевого самоврядування мають обмежений вплив на формування власних фінансових ресурсів. В Україні, фактично, продовжує здійснюватися централізоване збалансування доходів і видатків місцевих бюджетів.

Висновки. Результати дослідження зарубіжного досвіду та практики проведення реформи децентралізації доводять, що успішність такої реформи значною мірою залежить від повноти наділення місцевих органів самоврядування таким обсягом повноважень, який дозволить адекватно та своєчасно реагувати на зміни попиту населення на місцеві суспільні блага та послуги.

Імплементація у практику оподаткування механізмів, що збільшили частку місцевих податків та зборів із одночасною передачею до загальнодержавного бюджету частини податків, що зараховувалися до місцевих бюджетів не принесли позитивного результату. Внаслідок такої реформи податкової децентралізації спостерігається зниження обсягів доходів державного бюджету. Водночас, збільшилась частка податкових надходжень до державного бюджету України.

Усе це свідчить, що реформування системи оподаткування місцевими податками і зборами в контексті фінансової децентралізації має бути спрямована на забезпечення оптимального обсягу формування фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування з метою нарощення рівня їх фінансової самостійності. Лише у такий спосіб можна забезпечити ефективне функціонування територіальних громад.

Список літератури

1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80> (Дата звернення 14.05.2019 р.)
2. Баймуратов М. Регіональна політика держави: до питання онтології та аксіології визначення і розуміння / М. Баймуратов, І. Балабанов. Право України, 2014. № 9. С. 74–88.
3. Словник української мови: в 11 т./АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наук. думка, 1970–1980. Т. 2. URL: http://ukrlit.org/sloynyk/sloynyk_ukrainskoi_movy_v_11_tomakh/%D0%B4%D0%B5
4. Вахович І. М. Фінансова політика сталого розвитку регіону: теоретико-методологічні та прикладні засади: монографія. Луцьк, ЛДТУ, 2007. 496 с.
5. Кириленко О. Бюджетна децентралізація: перші підсумки та перспективи для міжрегіонального співробітництва. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/6709/1/%D0%BA%D0%B8%D1%80%D0%B8%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf> (Дата звернення 14.05.2019 р.)
6. Луніна І., Серебрянська Д. Декларації та реалії бюджетної децентралізації. Дзеркало тижня. Вип. 43. 2015. URL: http://gazeta.dt.ua/finances/deklaraciyi-ta-realiyi-byudzhetnoyi-decentralizaciyi-abo-yakimi-naspravdiye-finansovi-povnovazhennya-miscevoyi-vladi-_html

7. Пухтинський М. Концептуальні, конституційні, політико-правові засади територіальної організації публічної влади / М. Пухтинський // Право України. — 2014. — № 9. — С. 88–93.
8. Сторонянська І. Фінансова децентралізація як основа формування самодостатніх територіальних громад. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2015/57.pdf (Дата звернення 14.05.2019 р.)
9. Цимбалюк І. Фінансова децентралізація в Україні: відповідність видатків місцевих бюджетів їх фінансовому забезпеченню. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, 2018. № 4. С. 114–122.
10. Бюджетний моніторинг. Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень. 2017. URL: <http://www.ibser.org.ua/publications/monitoringcategories/ricnyy> (Дата звернення 14.05.2019 р.)
11. Державна казначейська служба України. Виконання Державного бюджету. Офіційний веб-сайт. URL : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477> (Дата звернення 14.05.2019 р.)
12. Pererva P.G., Kocziszky Gy., Somosi Veres M., Kobieliava T.A. Compliance program: [tutorial] / P.G.Pererva [et al.]; ed.: P.G.Pererva, G.Kocziszky, M. Veres Somosi. – Kharkov ; Miskolc : NTU "KhPI", 2019. – 689 p.
- References (transliterated):**
1. Pro shvalennja Konceptcii' reformuvannja miscevoogo samovrjaduvannja ta terytorial'noi' organizacii' vlady v Ukraїni : rozporjadzhennja Kabinetu Ministriv Ukraїny vid 01.04.2014 № 333-r. [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#n8>.
2. Bajmuratov M., Balabanov I. Regional'na polityka derzhavy: do pytannja ontologii' ta aksiologii' vyznachennja i rozuminnja / M. Bajmuratov, I. Balabanov // Pravo Ukraїny. — 2014. — № 9. — С. 74–88.
3. Bilodid, I. K. (1970–1980). Slovnyk ukrainskoi movy: v 11 tt. [Dictionary of the Ukrainian language in 11 volumes]. Kyiv, Naukova dumka, vol. 2. Retrieved from http://ukrlit.org/slovnyk/slovnyk_ukrainskoi_movy_v_11_tomakh/%D0%B4%D0%B5~ [in Ukrainian].
4. Vakhovych, I. M. (2007). Finansova polityka staloho rozvytku rehionu: teoretyko-metodolohichni ta prykladni zasady: monohrafiia [The financial policy of sustainable development of the region: theoretical and methodological and applied principles]. Lutsk, LDTU, 496 [in Ukrainian].
5. Kyrylenko O. (2016). Byudzhethna detsentralizatsiya: pershi pidsumky ta perspektyvy dlya mizhrehional'noho spivrobitnytstva [Budget Decentralization: First Results and Perspectives for Interregional Cooperation.]. Available at: <http://dspace.tne.u.edu.ua/bitstream/316497/6709/1/%D0%BA%D0%B8%D1%80%D0%B8%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf> [in Ukrainian].
6. Lunina, I., Serebrianska, D. (2015). Deklaratsi ta realii biudzhethnoi detsentralizatsii [Declarations and Reality of Budget Decentralization.]. Dzerkalo tyzhnia. 43. Retrieved from: http://gazeta.dt.ua/finances/deklaraciyi-tarealiyi-byudzhethnoyi-decentralizaciyi-abo-yakimi-naspravdi-ye-finansovi-povnovazhennya-miscevoyi-vladi-_html [in Ukrainian]
7. Puhtyns'kyj M. Konceptual'ni, konstytucijni, polityko-pravovi zasady terytorial'noi' organizacii' publichnoi' vlady / M. Puhtyns'kyj // Pravo Ukraїny. — 2014. — № 9. — С. 88–93.
8. Storonjans'ka I. (2017). Finansova detsentralizatsiya yak osnova formuvannja samodostatnikh terytorial'nykh hromad [Financial decentralization as the basis for the formation of self-sufficient territorial communities]. Retrieved from: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2015/57.pdf [in Ukrainian]
9. Tsybalyuk I. (2018). Finansova detsentralizatsiya v Ukrayini: vidpovidnist' vydatkiv mistsevykh byudzhetyv yikh finansovomu zabezpechennju [Financial decentralization in Ukraine: the compliance of expenditures of local budgets with their financial support.]. Ekonomichnyy chasopys Skhidnoevropeys'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrayinky - Economic Journal of the Lesia Ukrainka Eastern European National University. P. 114–122. [in Ukrainian]
10. Biudzhethnyi monitorynh (2017). Instytut biudzhetu ta sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen. Retrieved from: <http://www.ibser.org.ua/publications/monitoringcategories/ricnyy> [in Ukrainian].
11. Derzhavna kaznacheiska sluzhba Ukrainy (2018). Vykonannja Derzhavnogo biudzhetu. Ofitsiyni veb-sait. Retrieved from: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477> [in Ukrainian].
12. Pererva P.G., Kocziszky Gy., Somosi Veres M., Kobieliava T.A. Compliance program: [tutorial] / P.G.Pererva [et al.]; ed.: P.G.Pererva, G.Kocziszky, M. Veres Somosi. – Kharkov ; Miskolc : NTU "KhPI", 2019. – 689 p.

Надійшла (received) 04.04.2019

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the authors

Цимбалюк Ірина Олександрівна (Цимбалюк Ирина Александровна, Tsybaliuk Iryna Oleksandrivna) – кандидат економічних наук, доцент; Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, м. Луцьк, Україна ORCID: 0000-0003-0506-2262; e-mail: tsybaliuk_i@ukr.net

Стащук Олена Володимирівна (Стащук Елена Владимировна, Stashchuk Olena Volodymyrivna) – доктор економічних наук, доцент; Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, доцент кафедри фінансів та кредиту, м. Луцьк, Україна ORCID: 0000-0003-2622-7353; e-mail: my-helena@ukr.net